

تروریسم و ضد تروریسم

گستره اروپا

نویسنده: رسول مافی

با همکاری ناصر پیکری

لطفی، رسول، ۱۳۵۹ / تروریسم و ضد تروریسم در گستره اروپا، ن. ن. / کد: ۱-۳-۹۵۳۵۶-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰
شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۹۳۰۹۰
عنوان دیگر: نگاهی عمیق به وضعیت تروریسم و اقدامات ضد تروریستی - اتحاد اروپا
شناسه افزوده پیکری، ناصر، ۱۳۵۶، فهرست نویسی کامل این اثر در <http://opec.nli.ir> قابل مشاهده است

تروریسم و ضد تروریسم در گستره اروپا، نگاهی عمیق به وضعیت تروریسم و اقدامات ضد تروریستی اروپا
مؤلفین: رسول لطفی - ناصر پیکری / حروفچینی: مریم سلیمی / فهرستاری: عباسرضا نجفی /
طراحی جلد: صدیقه رضایی / نهت چاپ: اول، ۱۳۹۴ / شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۱-۳-۹۵۳۵۶-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰
قیمت: ۱۲ هزار تومان

نشانی: میدان انقلاب، خ جمالزاده جنوبی، پ ۷۸ (ساختمان ۱۱۰)
واحد ۱۷ تلفن: ۶۶۹۰۱۷۹۴ و ۶۶۴۳۱۰۲۹
کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات محفوظ است

فهرست

۴	فهرست
۷	پیشگفتار
۹	اشاره ای به منابع
۱۵	گردآوری داده های کتاب
۱۷	فصل اول: مباحث نظری راجع به تعاریف و خاستگاه تروریسم
۱۹	معانی و ریشه لغات تروریسم
۲۰	تعاریف گوناگون از تروریسم
۲۰	تعریف برخی از دانشمندان علوم سیاسی از تروریسم
۲۳	تعریف تروریسم در قوانین جمهوری اسلامی ایران
۲۴	تعاریف سازمان ها و نهادهای رسمی از تروریسم
۲۷	ریشه های پیدایش تروریسم
۲۷	سرکوب منشأ پدیده تروریسم
۳۰	قرن بیستم و ظهور سازمان های تروریستی
۳۲	جمع بندی
۳۵	فصل دوم: رخدادها و گروه های تروریستی در اروپا
۳۷	مقدمه
۳۸	نمودارها
۴۷	گروه های تروریستی
۴۷	تروریسم آنارشیک
۵۱	تروریسم چپگرا
۵۳	تروریسم راستگرا
۵۵	تروریسم تجزیه طلب - قومی
۵۹	جمع بندی
۶۱	فصل سوم: تدابیر سیاسی حقوقی اتحادیه برای پیشگیری و مقابله با تهدید و تروریسم
۶۳	مقدمه
۶۴	دیدگاه سیاسی اتحادیه در توسعه امنیت اروپایی
۶۵	مسئله تروریسم در قانون اساسی اتحادیه
۶۶	تأثیرات معاهده آمستردام (رویکرد عملی به سیاست خارجی و امنیتی مشترك)
۶۷	اجلاس نیس
۶۸	اجلاس کلن ، طراحی سیاست امنیتی و دفاعی اتحادیه اروپا

۶۹	راهبرد امنیت اروپایی پس از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ و ورود به مبحث ضد تروریسم
۷۰	چهار چوب تصمیمات شورا اروپا در مبارزه علیه تروریسم (۲۰۰۲)
۷۲	ادامه استراتژی اروپای امن در یک جهان بهتر
۷۳	الزامات سیاسی برای اتحادیه اروپایی
۷۵	کنترل تهدید در سیاست همسایگی اروپایی
۷۷	استراتژی ۲۰۰۵ اتحادیه اروپا در مبارزه با تروریسم
۸۰	اقدامات حقوقی و قضایی و پلیسی اتحادیه برای مبارزه با تروریسم
۸۰	کنوانسیون اروپایی سرکوب تروریسم ۱۹۷۷ استراسبورگ
۸۴	نشست مادرید و بیانیه له گو مرا
۸۵	دستور شورای عدالت و امور داخلی اتحادیه
۸۵	اعلامیه سراسر
۸۶	تأثیر حمایت تروریستی مادرید بر گسترش همکاری بین اعضا
۹۱	تقویت شنگن و سیستم اطلاعات ویزا
۹۱	اقدامات ضد تراکتهای مالی گروههای تروریستی
۹۲	استفاده از جزئیات بیرونی بر وی گذرنامهها
۹۲	تأملی بر استراتژی چهار-نوی اروپا
۹۴	همکاری اتحادیه در مبارزه با تروریسم با سایر کشورها و سازمانهای بینالمللی
۹۶	سازمان امنیت و همکاری اروپا
۹۷	نهادهای سازمان
۹۹	دبیرخانه - واحد اقدام ضد تروریسم
۱۰۰	دفتر نهادهای دموکراتیک و حقوق بشر - حقوق بشر و ضد تروریسم
۱۰۳	موافقتنامههای دوجانبه با سایر کشورها و همکاریهای بینالمللی
۱۰۳	موافقتنامه با کشورها
۱۰۸	همکاری اتحادیه اروپا با کمیته ضد تروریسم سازمان ملل متحد
۱۰۹	نگاهی به یورو جاست و یورو پل
۱۰۹	سازمان قضایی اروپایی
۱۱۱	پلیس اروپایی
۱۱۲	گزارش ۲۰۱۰ پلیس اروپا راجع به وضعیت تروریسم
۱۱۶	فعالیت گروههای تروریستی و افراطی
۱۱۸	اقدامات گروههای تروریستی بر اساس گرایش آنها
۱۲۴	جمعبندی
۱۲۸	منابع

پیشگفتار

در لوح تاریخ معاصر ما خطوط سیاهی به چشم می‌خورد که حکایت از کشمکش نامتعارف میان افراد، دولت‌ها و حکومت‌ها، برای کسب بیشترین قدرت و جایگاه سیاسی و اجتماعی است. نیاز به کسب قدرت در عصر حاضر بیش از پیش موجب شده است تا برخی دولت‌ها، گروه‌ها و افراد برای کسب هر آنچه در ذهن آرمانی خود متبادر می‌کنند دست به اقدامات غیرانسانی بزنند که گاه به صورت آشکارا بنام جنگ متجاوزانه و گاهی هم در یک پوشش مستتر در زمان و مکان، بنام تروریسم، ظهور می‌کند.

تروریسم عصر حاضر به دلیل فناوری ارتباطی و اطلاعاتی و پیشرفت و توسعه جنگ‌افزار بیش از هر زمان دیگری قربانی می‌گیرد. این پدیده شوم در کشور ما قربانیان زیادی گرفته است، تعداد ۵۵۴ رخداد تروریستی پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران تا سال ۱۳۹۱ در کشور ما و قربانی شدن فرزندان و اهالی این سرزمین، موید جادوهای شوم این دهشتناک خون‌آشام است.^۱ تروریسم موجب ضربه به توسعه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی شده و ضربات جبران‌ناپذیری را بر پیکره کشور وارد می‌کند. حذف دانشمندان اتمی کشورمان در سال‌های اخیر به دست نیروهای متخاصم باهدف اختلال در پیشرفت هسته‌ای کشور و امنیت فکری و فیزیکی دانشمندان این عرصه انجام گرفت، نمونه‌ای از اقدامات سخجنانه تروریستی است.

تروریسم برخلاف تبلیغات مبتنی بر تخاصم غرب، مختص شرق نیست بلکه زادگاه تروریسم نوین اروپاست و طی سالیان گذشته و بخصوص قبل از فروپاشی شوروی، اختلافات قومی و مذهبی و سیاسی در کشورهای اروپایی منجر به ظهور گروه‌های بزرگ تروریستی در گستره اروپا شده است که همچنان هم یکی از معضلات بزرگ اتحادیه است. اروپا از سال ۱۹۷۰ تاکنون بر اساس آمار ثبت شده در دیتابیس جهانی تروریسم در دانشگاه مرلند با ۱۶۳۸۰ رخداد تروریستی مواجه بوده است که نشان دهنده حجم و گسترش تروریسم در این اتحادیه است. از این رو در این کتاب که مبنی بر یک پژوهش سه ساله صورت گرفته است به این موضوع

۱- تعداد اقدامات تروریستی که درج آمار داده است بیش از این عدد است. اما آنچه که در مرکز مطالعات تروریسم دانشگاه مرلند آمریکا ثبت شده است این تعداد آمار است که یک آمار رسمی است.

پرداخته شده است که ؛ اتحادیه اروپا برای مقابله با تروریسم چه اقداماتی را انجام داده است و این اقدامات در چه زمینه هایی بوده است . امیدوارم این کتاب بتواند راه گشای پژوهشگرانی باشد که مایلند در این حوزه فعالیت نمایند .

www.ketab.ir

اشاره ای با منابع

نگاهی به برخی منابع مورد استفاده در این کتاب

والتر ریچ^۲ در کتاب^۳ خود بنام «نشا تروریسم: روانشناسی، ایدئولوژی، الهیات و ذهنیت» در تبیین ریشه‌های تروریسم، سخنانی به عامل مهم ناسیونالیسم (ملی‌گرایی و یا قوم‌گرایی) در کنار مذهب و ایدئولوژی می‌پردازد. نویسنده سپس به بررسی بیشتر ناسیونالیسم با واژه‌شناسی می‌پردازد و هدف ناسیونالیسم را نیزمردان را قرا می‌دهد. وی به این مطلب که کسب استقلال و حاکمیت ملی، هدف رسالتی ناسیونالیسم است. ولی در عمل، این اندیشه به عاملی در جهت بروز نفاق، جنگ و ستیز و تروریسم تبدیل شده است. اشاره کرده و علت آن را نیز ابهام در تعریف این واژه می‌داند. بهره‌برداری از این کتاب در خصوص مطالعه ریشه‌های پیدایش تروریسم مفید است...

کتاب تروریسم از منظر حقوق اسلام و اسناد بین‌الملل^۴، نوشته سید حسین هاشمی، این کتاب باهدف نشان دادن چهره واقعی اسلام و نیز ریشه‌ها و راهکارهای مبارزه تروریسم بین‌الملل و روش‌های حمایت از حقوق قربانیان تروریسم به رشته تحریر درآمده است. نویسنده تأکید می‌کند باوجود اینکه کشورهای اسلامی به‌ویژه ایران، از بزرگ‌ترین قربانیان تروریسم‌اند، همواره به‌عنوان کشورهای حامی تروریسم و ریشه‌های اصلی آن در ادبیات حقوقی و سیاسی غرب مورد اتهام قرار گرفته و آثار حقوقی نیز بر این اتهام‌ها افزوده شده‌اند؛ ازجمله بلوکه کردن دارایی‌های ایران در

2 - Origins Of Terrorism : (Psychologies, Ideologies, Theologies, State Of Mind) Walter Reich, USA, Washington Dc, Woodrow Wilson Press Center, 1998

۳ - این کتاب مجموعه ۱۴ مقاله از ۱۴ نویسنده، راجع به ابعاد روانی و ایدئولوژیک تروریسم است.

۴ - تروریسم از منظر حقوق اسلام و اسناد بین‌الملل، سید حسین هاشمی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۰

آمریکا و تصویب قانونی برای پرداخت خسارت‌های قربانیان تروریسم سایر عملیات‌های تروریستی اثبات نشده (که اتهام آن به ج.ا.ا. وارد شده است) از این اموال. از این رو، نشان دادن چهره واقعی اسلام و نیز ریشه‌ها و راهکارهای مبارزه با تروریسم بین‌الملل و روش‌های حمایت از حقوق قربانیان تروریسم در سایه استفاده از تجربیات در اسناد بین‌المللی و حقوق کشورهای دیگر در این زمینه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

در این کتاب آمده است: با توجه به اهداف کور تروریسم، اغلب قربانیان این جرم در شمار بی‌گناه‌ترین افراد قرار می‌گیرند و از این رو، حمایت ویژه از حقوق قربانیان تروریسم اهمیت خاصی دارد. یکی از این حقوق مربوط به پیشگیری از اعمال تروریستی‌اند و این پیشگیری می‌تواند از طریق سناست علل و ریشه‌های تروریسم ممکن باشد. برخی دیگر نیز به درمان، ترمیم و بازسازی روانی رنجبران خسارت قربانیان مربوط می‌شود که در این تحقیق به این دودسته از حقوق پرداخته خواهد شد. توجه به اینکه ج.ا.ا. کشوری اسلامی است و تنوع مذهبی هم دارد، در بحث پیشگیری از تروریسم می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.

کتاب جهانی شدن تروریسم^۱ به نام محمد علی ناجی‌راد، نویسنده در این کتاب در هشت فصل به بررسی پدیده تروریسم در هفتاد و هشت فصل اول: تعریف و ماهیت تروریسم، فصل دوم: سنخ‌شناسی انواع تروریسم، فصل سوم: تحول مفاهیم و ماهیت امنیت، فصل چهارم: ویژگی‌ها و عوامل جهانی شدن و جهانی امنیت، فصل پنجم: جهانی شدن سلاح‌های کشتار جمعی و تروریسم فرامدرن، فصل ششم: جهانی شدن تروریسم، فصل هفتم: ایدئولوژی و تشکیلات القاعده، فصل هشتم: جهانی شدن مبارزه علیه تروریسم. البته باید گفت که این کتاب برگرفته از پایان‌نامه وی با همین عنوان است که در کتابخانه ملی ایران موجود است. از نظر بهره‌برداری نظری در مسائل تنوریک می‌توان از این کتاب بهره برد. ولی در بحث جهانی شدن علیه تروریسم اشاره چندانی به فعالیت‌های اتحادیه اروپا نشده است.

مقاله انگلیسی تهدید مشترک، واکنش مشترک، استراتژی اتحادیه اروپا در مبارزه با تروریسم و مشکلات آن، مونارجی در این مقاله به انتقاد از استراتژی اتحادیه اروپا می‌پردازد که در آن در برابر تهدیدات مشترک، پاسخ‌های مشترک داده شده است. وی معتقد است این رویه در استراتژی اروپا پاسخ ضعیفی به تروریسم است و کارا نخواهد بود. نظر می‌رسد نویسنده در این مقاله تندروری کرده و اشراف کاملی بر اقدامات اتحادیه علیه تروریسم پیدا نکرده است.

۱- ناجی‌راد، محمد علی، جهانی شدن تروریسم، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، ۱۳۸۶

علیه تروریسم، قواعد حقوق بشری و حقوق بشردوستانه ناظر بر مبارزه با تروریسم و غیره می‌پردازد. حملات تروریستی ۱۱ سپتامبر و پیامدهای آن، اقدامات ایالات متحده در قبال تروریسم از منظر حقوق بشر در افغانستان و عراق، گوانتانامو، دادگاه‌های نظامی، گزارش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و نظر کمیته حقوق بشر و دیده‌بان حقوق بشر از وضعیت جنگ با تروریسم ایالات متحده، نظر سایر نهادهای حقوق بشری از مطالب دیگر این پایان نامه است.

پایان نامه عوامل (یا ابعاد) گسترش تروریسم در خاورمیانه^۹، هدف این پژوهش تجزیه و تحلیل چگونگی رشد تروریسم در خاورمیانه و علل ایجاد تروریسم است. نتیجه پژوهش نشانگر این است که توسعه اقتصادی و فرهنگی به عنوان عوامل اقتصادی-اجتماعی و همچنین مقابله با دولت‌ها و دیکتاتور بسته در منطقه خاورمیانه می‌تواند عوامل اصلی ایجاد نگرش تروریستی و گرایش به آن را توضیح دهد. تضییع آزادی و تضعیف نمایندگی و با ارائه یک قرائت فرم مبتنی بر آموزه‌های صحیح اسلامی می‌تواند آرام ریشه‌های تفکر تروریسم و عوامل گرایش به آن را از میان برد. تروریسم و حقوق بشر، ادعای تکیه بر مسئله تروریسم در منطقه خاورمیانه^{۱۰}، این پژوهش به بررسی مباحث تروریسم و حقوق بشر، تعریف و مفهوم تروریسم، طبقه‌بندی تروریسم، تروریسم سیاسی، تروریسم ایدئولوژیک، اهداف تروریسم از نظر عامل، انواع تروریسم دولتی، درگیری‌های مسلحانه دولتی و تروریسم، مصدق و سبب‌های اجرایی تروریسم، سازمان ملل و مبارزه با تروریسم، کنوانسیون‌های بین‌المللی و منطقه‌ای در مورد تروریسم، تروریسم و جنبش‌های آزادی‌بخش، تروریسم در منطقه خاورمیانه، مسئله فلسطین، سازمان‌های تروریستی در فلسطین اشغالی، عملیات تروریسم صهیونیستی، صبر و شکیلی تروریسم دولتی اسرائیل در اندیشه و آثار امام خمینی (ره) می‌پردازد.

۹- دادفر، آرمان، عوامل (یا ابعاد) گسترش تروریسم در خاورمیانه، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران مرکزی، دانشنامه علوم سیاسی، ۱۳۸۵.

۱۰- کشور، محمد علی، تروریسم و حقوق بین‌الملل با تکیه بر مسأله تروریسم در منطقه خاورمیانه، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، دانشکده حقوق، ۱۳۸۴.

پایان نامه بازشناسی مسئله تروریسم در خاورمیانه پس از جنگ سرد و پیامدهای آن^{۱۱}، هدف این پژوهش بازشناسی مسئله تروریسم در خاورمیانه پس از جنگ سرد و پیامدهای آن است. نیاز به نگرش دوباره به مفهوم واقعی مسئله تروریسم به طور کلی و منطقه خاورمیانه به طور خاص و با توجه به حادثه ۱۱ سپتامبر اعلامی آمریکا در مبارزه با این مقوله، که پیامد آن حضور این کشور در افغانستان و عراق بود نتایج پژوهش مبین آن است که واکنش طبیعی به سیستم بعد از جنگ سرد و ۱۱ سپتامبر در منطقه خاورمیانه است. در این پژوهش عوامل اصلی شکل گیری حرکت های تروریستی در منطقه خاورمیانه، پس از جنگ سرد پرداخته شده است.

پایان نامه استراتژی جهانی مبارزه با تروریسم^{۱۲} این پژوهش مطالعه ای تحلیلی و توصیفی در مورد استراتژی جهانی مبارزه با تروریسم است که آمریکا این ابر قدرت جهانی نحوه بازیگری و نظام اتحاد سازی خود را به شکل محتوایی دچار تغییر نموده است و به صورت اقدام چند جانبه نظامی با تروریسم مبارزه می کند. نمونه آن جنگ عراق و افغانستان است. نتایج این کار نشان بدهند که باید در مبارزه با تروریسم بر حقوق بین الملل توجه و در این میان باید بر نقش سازمان ملل تأکید شود؛ چرا که اکثر بازیگران در آن شرکت دارند و بدین لحاظ مناسب ترین مکان برای طراحی قواعد جهانی است.

پایان نامه جایگاه و نقش سازمان ملل متحد در مبارزه با تروریسم بین الملل^{۱۳}، پایان نامه در دو قسمت تدوین و تنظیم گردیده است. قسمت اول تحت عنوان جایگاه سازمان ملل در مقابله با تروریسم بین الملل در نظام بین الملل، در دو فصل، فصل اول بررسی جنبش های اجتماعی، سیاسی، حقوقی تروریسم بین الملل در مفهوم کنونی، بر حقوق بین الملل و در چهار بخش و با عناوین: پویش تاریخی، قابلیت تعریف پذیری و عدم انکار تروریسم بین الملل، تحدید حدود مفهومی و مصداقی تروریسم و فصل دوم با عنوان توسعه فعالیت های تروریستی و وحدت مقابله جامعه بین الملل از طریق سازمان ملل اشاره دارد و در قسمت دوم به نقش سازمان ملل متحد در مبارزه با تروریسم پرداخته است.

از آنجا که برخورد با پدیده تروریسم مستلزم درک عمیق آن و مطالعه رفتار سایر کشورها در خصوص این پدیده است لذا در این پژوهش با مطالعه اقدامات اتحادیه در مبارزه با تروریسم از دیدگاه

۱۱ - نبیری، لعیا السادات، بازشناسی مسئله تروریسم در خاورمیانه پس از جنگ سرد و پیامدهای آن، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، دانشکده علوم سیاسی، ۱۳۸۳

۱۲ - رستم بطارسی، داود، استراتژی جهانی مبارزه با تروریسم، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، دانشکده علوم سیاسی، ۱۳۸۶

۱۳ - کاظمیان، علی اصغر، جایگاه و نقش سازمان ملل متحد در مبارزه با تروریسم بین الملل، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده حقوق، ۱۳۸۳

سیاست‌گذاری و قانون و سایر اقدامات که شاید بدین طریق بتوان با الگوبرداری و بومی‌سازی این سیاست‌ها بتوان در راه مقابله با این پدیده گامی برداشت. دیدگاه این پژوهش دیدگاهی کاربردی است و نظر محقق بر آن بوده است که سیاست که نتیجه یک تصمیم‌گیری در سطوح بالای حاکمیتی است، معمولاً در اقدامات سازمان‌های اجرایی متبلور می‌شود. از این رو بجای پرداختن به نتایج فرایند ساختار و سیاست، به سیاست و اقدام توجه شده است. یعنی اینکه محقق در اتحادیه اروپا به دنبال اقداماتی بوده است که اجرایی شده و نتیجه آن در تجزیه و تحلیل‌ها آمده است.

www.ketab.ir

گردآوری داده‌های کتاب

در این کتاب با گردآوری داده‌های تروریستی از مراکز مطالعات تروریسم، گردآوری کتاب‌ها، مقالات، گزارش‌ها منتشرشده تحت وب از سایت‌های مختلف مراکز مطالعات سیاسی و تروریسم، سایت اتحادیه اروپا، سایت‌های وابسته به سازمان ملل متحد و مطالب منتشرشده از اقدامات ضد تروریستی اتحادیه اروپا و ترجمه، تجزیه و تحلیل نرم‌افزاری و مطالعاتی قرارگرفته و اقدام به انتشار آن گردید. ارزش میدان و کتابخانه‌ای نیز بهره‌فراوانی گرفته شد تا بتوان مطالعه موضوع این کتاب را با ضرب‌الاین از اطمینان انجام داد. در این کتاب سعی شده است فرای ناسیونالیسم ذاتی و تعصب مسل‌گردد تا بتوان بهترین نتیجه را دریافت کرد. تا آنجا که مقدور بود سعی شد از منابع روز و مطالب منتشرشده استفاده گردد تا ضریب استفاده از این پژوهش در مطالعات سایر پژوهشگران، بالا رود. در این باره می‌خواهیم اقدامات عملی اتحادیه را بررسی و از بخش‌های منطقی استفاده کنیم بدون معنی که فرو ساختاری عمل نموده و تصمیمات اتخاذشده و اجراشده را در اتحادیه فرای این کتاب تمام ارگان از اتحادیه منشأ تصمیم است، بیاوریم.